

तत् त्वत्समक्षमहमनृणो भवामि ऋणत्रयरहितोऽस्मि अत एव ब्रवीमि मया पि-  
तरौ मातापितरौ अरुतौ न पीडितौ यः पुत्रः प्रत्युपकर्तुमशक्तः स एव पित्रो-  
र्हृतेति भावः ॥ का° [११.२.२८.] पयोग्रहासंमर्शनं सम्पृच स्येति । यज्ञमानः स-  
हैव पयोग्रहाणां स्पर्शं करोतीत्यर्थः ॥ पयोग्रहदेवत्यम् । यजुस्त्रिष्टुप् । हे पयो-  
ग्रहा यूयं सम्पृचः स्य सम्पृचन्ति संयोजयन्तीति सम्पृचः स्वत एव संयोजका भ-  
वत अतो मा मां भद्रेण कल्याणेन सम्पृङ्क्ष संसृजत कल्याणयुक्तं मां कुरुतेत्यर्थः ।  
सम्पूर्वात्पृचेः वृप् । पृचे रौधिकाद्योर् सम्पृङ्क्ष ॥ का° [११.२.२८.] विपृच स्ये-  
ति सौराणाम् । यज्ञमानं सौरग्रहान्संमृशतीत्यर्थः ॥ हे सुराग्रहा यूयं विपृचः स्य  
विपृचन्तीति विपृचः वियोजका भवत अतो मा मां पाप्मना कल्माषेण विपृङ्क्ष  
निष्पापं कुरुतेत्यर्थः ॥ ११ ॥

II. देवा यज्ञमतन्वत भेषजं भिषजाश्चिना ।

वाचा सरस्वती भिषगिन्द्रायेन्द्रियाणि दधतः ॥ १२ ॥

देवा यज्ञमित्यादिकण्डिकाविंशतिर्ब्राह्मणवृत्तातो विनियोगाभावः । ब्राह्म-  
णानुवाको विंशतिरनुष्टुभः सौत्रामण्याः सोमसाम्यप्रतिपादिकाः । अत्रेतिहासः ।  
अनुपहृतसोमपानाद्ब्रह्मस्येन्द्रस्य (15.) वीर्यं नमुचिरसुरोऽपिबत् तत्र देवैरिन्द्रस्य  
भेषज्यं कृतम् तत्राश्चिनौ सरस्वती च भिषजः सौत्रामणी त्रौषधम् तथा च श्रुतिः  
[१२. ८. ३. १.] तृष्टा हृतपुत्रोऽभिचरणीयमपेन्द्रं सोममाहृतस्येन्द्रो यज्ञवेशसं  
कृत्वा प्रासृत्वा सोममपिबत्स विघ्नं व्यर्हत्तस्य मुखात्प्राणिभ्यः श्रीयशसान्यूर्धन्यु-  
दक्रामंस्तानि पशून्प्राविशंस्तस्मात्पशवो यशो यशो ह भवति य एवं विद्वान्सौ-  
त्रामण्याभिषिच्यते ततोऽस्मात्तमश्चिनौ च सरस्वती च यज्ञं समभरत्सौत्राम-  
णी भेषज्याय तयैनमभ्यषिच्यंस्ततो वै स देवानां श्रेष्ठोऽभवद्भेष्टः स्वानां भवति  
य एतयाभिषिच्यत इति ॥ देवा यज्ञं सौत्रामण्याख्यं भेषजमिन्द्रस्यौषधवृत्तमतन्वत  
विस्तारयामासुः तदा अश्चिना अश्चिनौ भिषजा भिषजौ वैद्यौ आस्तामिति शेषः ।  
सरस्वती च वाचा त्रयीलक्षणया भिषगासीत् । कीदृशाः सरस्वत्यश्चिनाः इन्द्राय  
इन्द्रियाणि वीर्याणि दधतः इन्द्राय सामर्थ्यं ददत इत्यर्थः ॥ १२ ॥